

DOTÁCIE V ENERGETIKE BY MALI ÍŠŤ AJ NA JADRO

Členské štáty EÚ sa dohodli na zmene regulácie trhu s energiami. Medzi klimaticky neutrálne elektrárne budú zaradené aj tie jadrové. To znamená, že štáty ich budú môcť dotovať prostredníctvom garantovaných cien pre odberateľov, čo je dôležitá správa aj pre Slovensko.

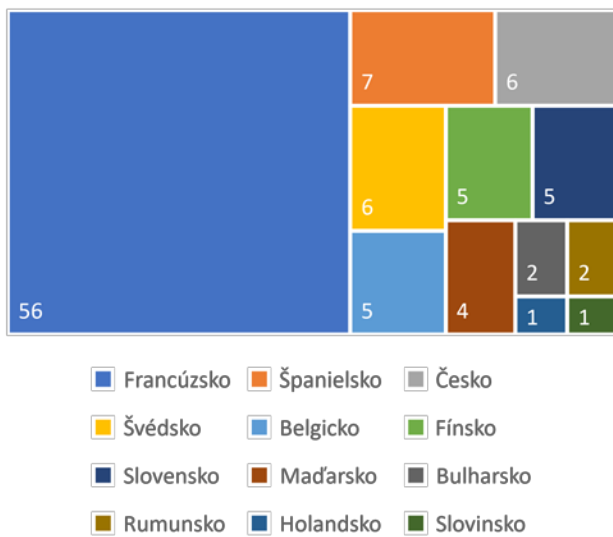
- Nariadenie reguluje zmluvy, pri ktorých štát garantuje prevádzkovateľovi elektrárne určitú výkupnú cenu, obmedzuje výkyvy cien a podporuje spotrebiteľov a priemysel.
- Takéto financovanie je podľa konzultantky Ľubice Ragulovej z Ernst & Young najpoužívanejším nástrojom na budovanie nových jadrových elektrární ([Energie-portal](#)). Príkladom je britská Hinkley Point C. Využiť by sa mohlo aj pri stavbe plánovaného nového jadrového zdroja na Slovensku.
- V EÚ je momentálne v prevádzke 100 jadrových reaktorov (Graf 1), rozostavané sú dva reaktory: na Slovensku (Mochovce 4) a vo Francúzsku (Flamanville 3). Celkovo je v štátoch EÚ plánovaná výstavba 32 reaktorov (Graf 2).
- Nemecko dlho namietalo, že štáty s vysokým podielom jadra budú zmenu dotačných pravidiel využívať na dodávanie lacnej jadrovej energie vlastnému priemyslu, čím by získali konkurenčnú výhodu. Francúzsko oponovalo, že ak chce byť európsky priemysel konkurencieschopný, potrebuje lacnú elektrinu. Dohodu ešte musí odobriť Európsky parlament.

ISA ODHADUJE INVESTIČNÝ DLH NA 40 MILIÁRD EUR, PRESNÉ VYČÍSLLENIE JE KOMPLIKOVANÉ

Najväčší investičný dlh je v sektore dopravy (15 miliárd eur), nasledujú rozvody elektriny, tepla, vody a kanalizácie (5,3 miliardy eur), obrana, bezpečnosť a spravodlivosť (5,3 miliardy eur) a zdravotníctvo (4,7 miliardy eur) – Tabuľka 1.

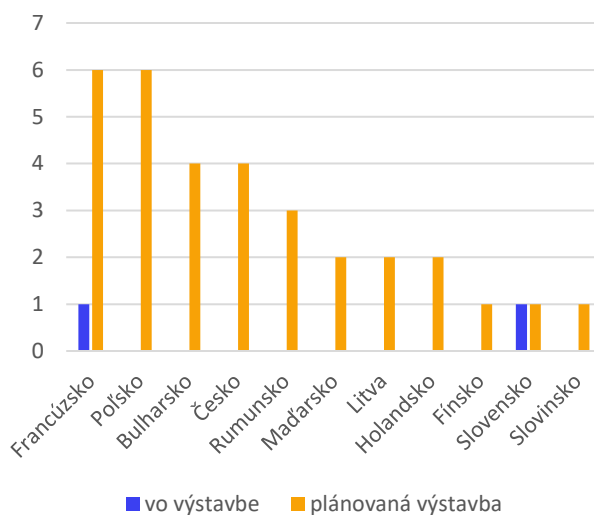
- Inštitút pre stratégie a analýzy (ISA) na určenie výšky investičného dlhu použil rezortné investičné plány a strategické dokumenty, ktoré však nie sú časovo a metodicky konzistentné. Vyčíslenú sumu preto treba vnímať ako hrubý odhad.
- Na spresnenie výšky investičného dlhu je potrebné definovať činnosti zabezpečované verejným sektorom, strategické ciele a zahrnúť medzinárodné záväzky. Na Slovensku momentálne neexistuje strategický dokument, ktorý by tieto aspekty v potrebnej kvalite zohľadňoval a vymedzoval činnosť verejných inštitúcií (ministerstiev, úradov, samospráv a podobne).
- Namiesto jednotného postupu si rezorty vytvárajú vlastné prioritované investičné plány. Tie sú mnohokrát sofistikované, ale natoľko špecifické, že ich zlúčenie do jedného zoznamu môže byť komplikované, ba až nemožné.
- Na určenie spodnej hranice výšky investičného dlhu je potrebné identifikovať investície do kriticky dôležitej infraštruktúry. Na určenie hornej hranice môžeme zahrnúť investície do nestrategickej infraštruktúry.

Graf 1: Prevádzkované jadrové reaktory v EÚ

Zdroj: World Nuclear Association

Graf 2: Rozostavané a plánované jadrové reaktory v EÚ

Zdroj: World Nuclear Association

Tabuľka 1: Skladba výšky investičného dlhu podľa jednotlivých oblastí (v miliardách eur)

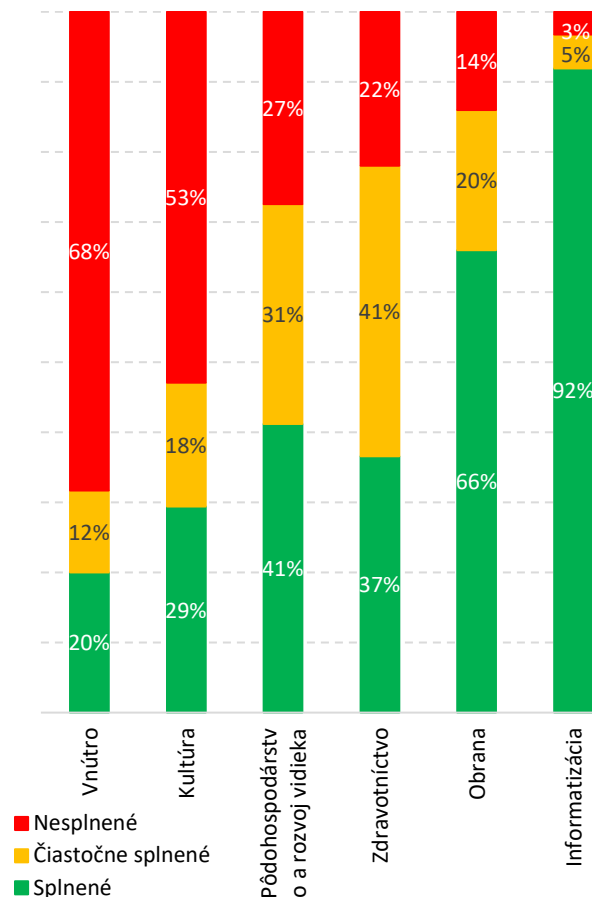
Oblasť	Odhadovaná suma
doprava	15,07
siete - elektrina, teplo, voda, kanalizácie	5,33
obrana, bezpečnosť a spravodlivosť	5,32
zdravotníctvo	4,66
pôdohospodárstvo	3,20
životné prostredie	3,13
školsťvo	1,67
kultúra + obnova pamiatok	1,61
informačné a komunikačné technológie	0,61
Spolu	40,60

AKO SI REZORTY PLNIA ÚLOHY Z IMPLEMENTAČNÝCH PLÁNOV REVÍZIE VÝDAVKOV

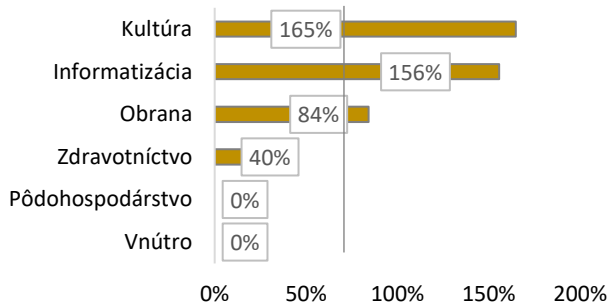
Inštitút pre stratégie a analýzy (ISA) v spolupráci s Útvárom hodnoty za peniaze (ÚHP) vyhodnotil plnenie opatrení z revízie výdavkov za rok 2022. Najlepšie sa úlohy z revízií plnili v oblasti informatizácie, obrany a zdravotníctva, najhoršie v kultúre a vnútre (Graf 3).

- Cieľom revízie výdavkov sú reformy a úsporné opatrenia, ktoré prinesú efektívnejšie využitie verejných výdavkov bez toho, aby utrpela kvalita služieb pre občanov.
- Percentuálne bola v roku 2022 najvyššia úspora v rezorte kultúry a informatizácie, až nad rámec odhadovaného potenciálu (Graf 4). V absolútnych číslach sa usporilo najviac v obrane (Graf 5).
- Vďaka splneným úlohám sa v rokoch 2019-2022 podarilo najviac ušetriť v zdravotníctve (128,3 milióna eur). Nepodarilo sa však dosiahnuť potenciálnu úsporu, ktorá bola za rovnaké obdobie 317,5 milióna eur, z toho najviac v liekovej politike (110 miliónov). Jednou z príčin je paradoxne nedostatok zdrojov na priority, ktoré sú potrebné na plnenie synergických úsporných opatrení. Problémom je aj neefektívne vynakladanie zdrojov verejného zdravotného poistenia.
- V obrane dosiahla úspora 51 miliónov eur, najmä zastropovaním plátov profesionálnych vojakov na úrovni z roku 2020. Súčasne bol schválený Dlhodobý plán rozvoja rezortu obrany s výhľadom do roku 2035, revidovaný plán budovania ťažkej mechanizovanej brigády a Jednotný katalóg na rozvoj spôsobilostí. Naopak, ministerstvo obrany nedokončilo audit podriadených organizácií a velenia Ozbrojených síl SR.
- V informatizácii dosiahla celková úspora 22,1 milióna eur. Z toho 13,9 milióna rezort usporil kontrolou projektov MetaIS, ktorá stanovuje hraničné hodnoty nákladov na obstarávané IT systémy. Celková úspora je síce vyššia ako plánovaná, viaceré úsporné opatrenia sa však nespustili. Nepodarilo sa realizovať spolplatenie cloudových služieb (ukladanie dát).
- V pôdohospodárstve k úsporám nedošlo. Spustením 240 pozemkových úprav sa začal proces sceľovania pozemkov, tempo je však pomalé. Európska komisia schválila slovenský strategický plán realizácie cieľov Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Na druhej strane ministerstvo pôdohospodárstva nevykonalo audit rezortu a Lesov SR, čo bráni zvýšeniu efektívnosti výdavkov.
- V rezorte kultúry sa ušetrilo 4,7 milióna eur pri nákladoch na údržbu hardvéru a softvéru digitalizačných pracovísk. Rovnako nebol vykonaný audit.
- Ministerstvo vnútra nedosiahlo žiadne úspory. Zverejnilo dlhodobý investičný plán a vykonalo procesné audity na okresných úradoch. Naproti tomu nespoplatnilo dátové úložisko (cloud), nezrealizovalo zmenu časti uniformovaných pracovníkov na civilných zamestnancov a nespracovalo analýzy hodnotenia policajného zboru. Rezort väčšinu opatrení neplní.
- Súhrnnú implementačnú správu za rok 2022 schválila vláda 11. októbra 2023, nájdete ju na stránke [ISA](#).

Graf 3: Plnenie úloh implementačných plánov revízie výdavkov vybraných oblastí za rok 2022 (%)

Graf 4: Percentuálne plnenie úspor voči potenciálu

Graf 5: Kumulatívny potenciál vs. dosiahnutá úspora za rok 2022 (milióny eur)

